

Stanisław KOZIEJ

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

CZ. I

**Wprowadzenie:
podstawy teoretyczne
oraz Polska**

jako podmiot bezpieczeństwa

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)

PODSTAWOWA LITERATURA

**1. Biała Księga Bezpieczeństwa
Narodowego RP, BBN, Warszawa
2013;**

https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/Biala_Ksiega_inter_mm.pdf

**2. Strategia Bezpieczeństwa
Narodowego Rzeczypospolitej
Polskiej, BBN, Warszawa 2020;**

**[https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowe
go_RP_2020.pdf](https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowe_go_RP_2020.pdf)**

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (1)

1. Podstawy bezpieczeństwa narodowego (państwa).

Podręcznik akademicki, red. naukowa J. Pawłowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2017

2. S. Koziej, Trzy dekady obronności III RP: polityka i strategia obronna oraz polityczno-strategiczne kierowanie siłami zbrojnymi RP [w:] Rocznik Strategiczny 2019/20, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2020, s. 400 – 414, <https://wnpism.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/06/Trzy-dekady-obronnosci.pdf>

3. S. Koziej, Wstęp do teorii i historii bezpieczeństwa, Skrypt internetowy, Warszawa/Ursynów 2010; http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/05/Teoria_i_historia_bezpieczenstwa.doc

4. S. Koziej, Ewolucja i scenariusze kształtowania się środowiska bezpieczeństwa europejskiego, [w:] Bezpieczeństwo Europy w globalnym świecie, Redakcja naukowa: Jerzy Kleer, Konrad Prandacki, PAN, Warszawa 2018, s. 280 – 309, <https://koziej.pl/wp-content/uploads/2018/12/Koziej-Ewolucja-i-scenariusze-%C5%9Brodowiska-bezp.pdf>

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (2)

5. Analiza środowiska bezpieczeństwa w perspektywie 2035 roku, Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych im. gen. broni Władysława Sikorskiego, Bydgoszcz 2020,

https://cdissz.wp.mil.pl/u/Analiza_srodowiska_bezpieczenstwa_w_perspektywie_2035_roku_-_PL_gzL8tud.pdf

6. S. Koziej, MINI-ESEJ O OBRONIE. Jak bronić Polski?

<http://koziej.pl/wp-content/uploads/2018/01/Esej-o-obronie10.01.pdf>

7. S. Koziej, **Rozważania o bezpieczeństwie**, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2016;

http://www.lazarski.pl/fileadmin/user_upload/oficyna/O_bezpieczenstwie_narodowym_Polski_okladka.pdf

8. S. Koziej, **Studia o bezpieczeństwie**, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2017

9. S. Koziej – materiały dydaktyczne i bieżące publikacje na stronie

www.koziej.pl

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (3)

10. **Wspólna wizja, wspólne działanie: Silniejsza Europa. Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej,**
http://www.eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_pl.pdf
11. **Propozycje grupy eksperckiej w sprawie nowej strategii NATO: NATO 2030: United for the New Era, Reflexion-Group-Final-Report-Uni.pdf , 25.11.2020,**
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-ReflectionGroup-Final-Report-Uni.pdf
12. **S. Koziej, Interesy narodowe jako podstawa strategii bezpieczeństwa narodowego oraz kryterium akceptacji strategii sojusznicznych,**
www.koziej.pl, 16.05.2020, <https://koziej.pl/wp-content/uploads/2020/05/Interesy-narodowe.pdf>
13. **S. Koziej: Nowa zimna wojna na wschodniej flance – scenariusze dla rozwoju środowiska bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej,**
[Pulaski Policy Paper](http://pulaski.pl) Nr 3, 2019, 02 kwietnia 2019 r.;
<https://pulaski.pl/pulaski-policy-paper-skoziej-nowa-zimna-wojna-na-wschodniej-flance-scenariusze-dla-rozwojusrodowiska-bezpieczenstwa-panstw-europy-srodkowo-wschodniej/>
14. **S. Koziej, Braki Strategii Bezpieczeństwa Narodowego 2020: bez koncepcji operacyjnej i priorytetów preparacyjnych,**
[Pulaski Policy Paper](http://pulaski.pl) Nr 04, 2020, 26.05.2020 r.,
https://pulaski.pl/wpcontent/uploads/2020/05/Pulaski_Policy_Paper_Nr_04_20.pdf

PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA

**Co to jest
polityka?**

Polityka?

- **Polityka jako sztuka rządzenia**
- **Polityka jako sprawy publiczne**
- **Polityka jako kompromis i konsensus**
- **Polityka jako władza i dystrybucja zasobów**

**Co to jest
bezpieczeństwo?**

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo to teoria i praktyka zapewniania egzystencji (przetrwania) danego podmiotu (np. państwa) w niepewnym środowisku, przy zachowaniu przezeń swobody realizacji własnych interesów.

Pojęcie bezpieczeństwa

- **Bezpieczeństwo w sensie statycznym - jako stan braku zagrożeń dla podmiotu, stan spokoju, pewności (stan obiektywny i subiektywny: uświadomiony i nieuświadomiony)**
- **Bezpieczeństwo w sensie dynamicznym (działanie podmiotu na rzecz bezpieczeństwa) – jako proces osiągnięcia i utrzymywania stanu braku zagrożeń i swobody działania**

Polityka bezpieczeństwa państwa

Działalność władz publicznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa państwa, jego obywateli i ich organizacji w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym poprzez wykorzystywanie szans, podejmowanie wyzwań, redukowanie ryzyk oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla ich przetrwania i rozwoju.

TYPOLOGIA BEZPIECZEŃSTWA POLITYCZNEGO

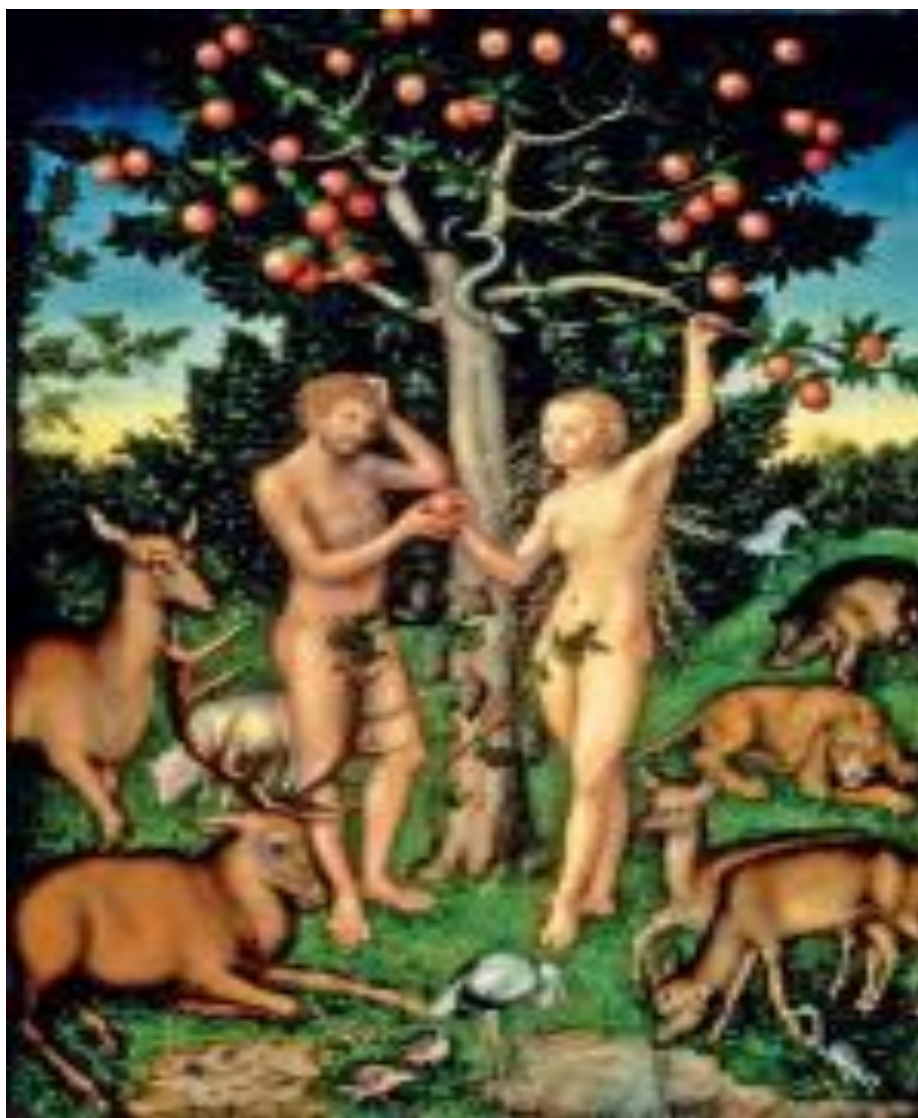

Kluczowe kategorie pojęciowe

- **interesy (narodowe), misje organizacji oraz wynikające z nich cele strategiczne,**
- **środowisko (warunki) - szanse, wyzwania, ryzyka, zagrożenia,**
- **koncepcje operacyjne i preparacyjne - zasady i sposoby działań,**
- **systemy (instytucje) bezpieczeństwa**
 - **zasoby podmiotu wydzielone do realizacji przyjętych koncepcji, odpowiednio do nich zorganizowane i przygotowane.**

EWOLUCJA

BEZPIECZEŃSTWA

Źródło: Bridgeman Art Library: „Adam i Ewa”, obraz Lucasa Cranacha Starszego, 1526

Geneza bezpieczeństwa

- **Historia bezpieczeństwa jest tak długa, jak długa jest historia ludzkości**
- **Biblijny raj - Adam i Ewa** (nieuświadomione własne żywotne interesy i cele Adama i Ewy, w raju są wyzwania, ryzyka, szanse i zagrożenia, ale Adam i Ewa nie mają koncepcji i systemu bezpieczeństwa)
- **Kain i Abel** (błędnie zidentyfikowany przez Kaina jego żywotny interes i cel oraz błędna koncepcja bezpieczeństwa, wraz z jej wykonaniem)
- **Potop biblijny - Noe** (dobra prognoza, właściwie określone cele, prawidłowa koncepcja i skuteczny system bezpieczeństwa w postaci arki)

Ewolucja uwarunkowań bezpieczeństwa

Jak mierzyć potencjał (siłę) bezpieczeństwa?

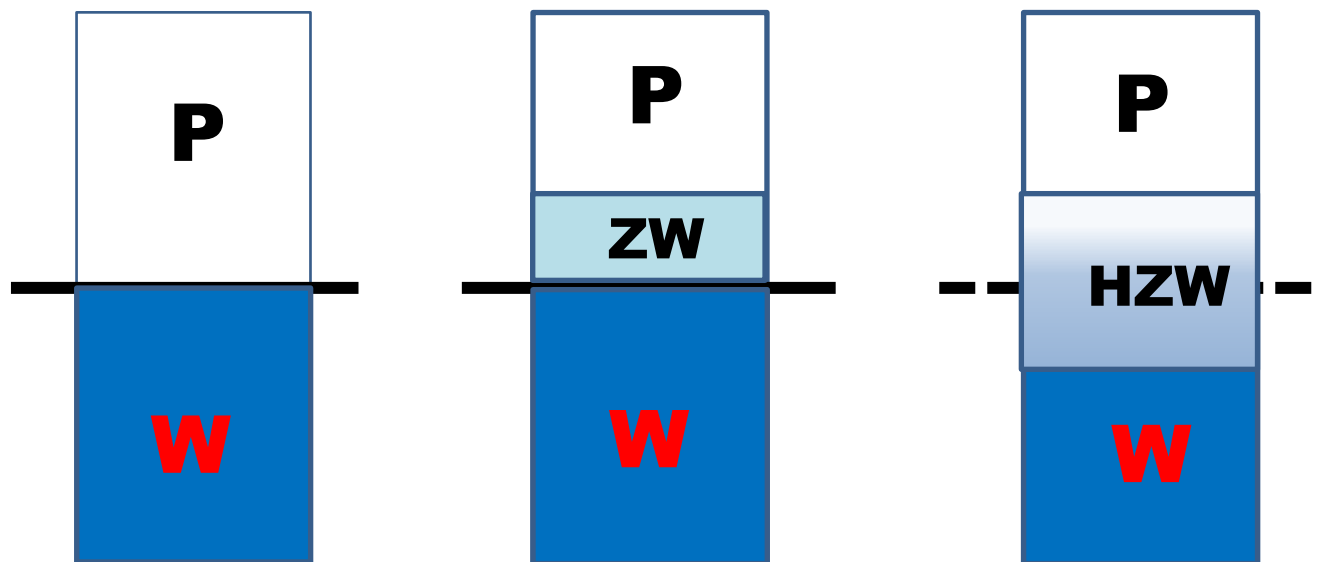

Koncepcja fal cywilizacyjnych (Toffler)

Materialny (energetyczny) i niematerialny (informacyjny) wymiar
potencjału (siły) bezpieczeństwa

- Epoka **agrarna** - równowaga energetyczno-informacyjna na poziomie biologicznym
- Epoka **industrialna** - dominacja energii
- Epoka **informacyjna** - zmierzanie do równowagi energetyczno-informacyjnej

Pokój (P), wojna (W), zimna wojna (ZW) i hybrydowa zimna wojna (HZW)

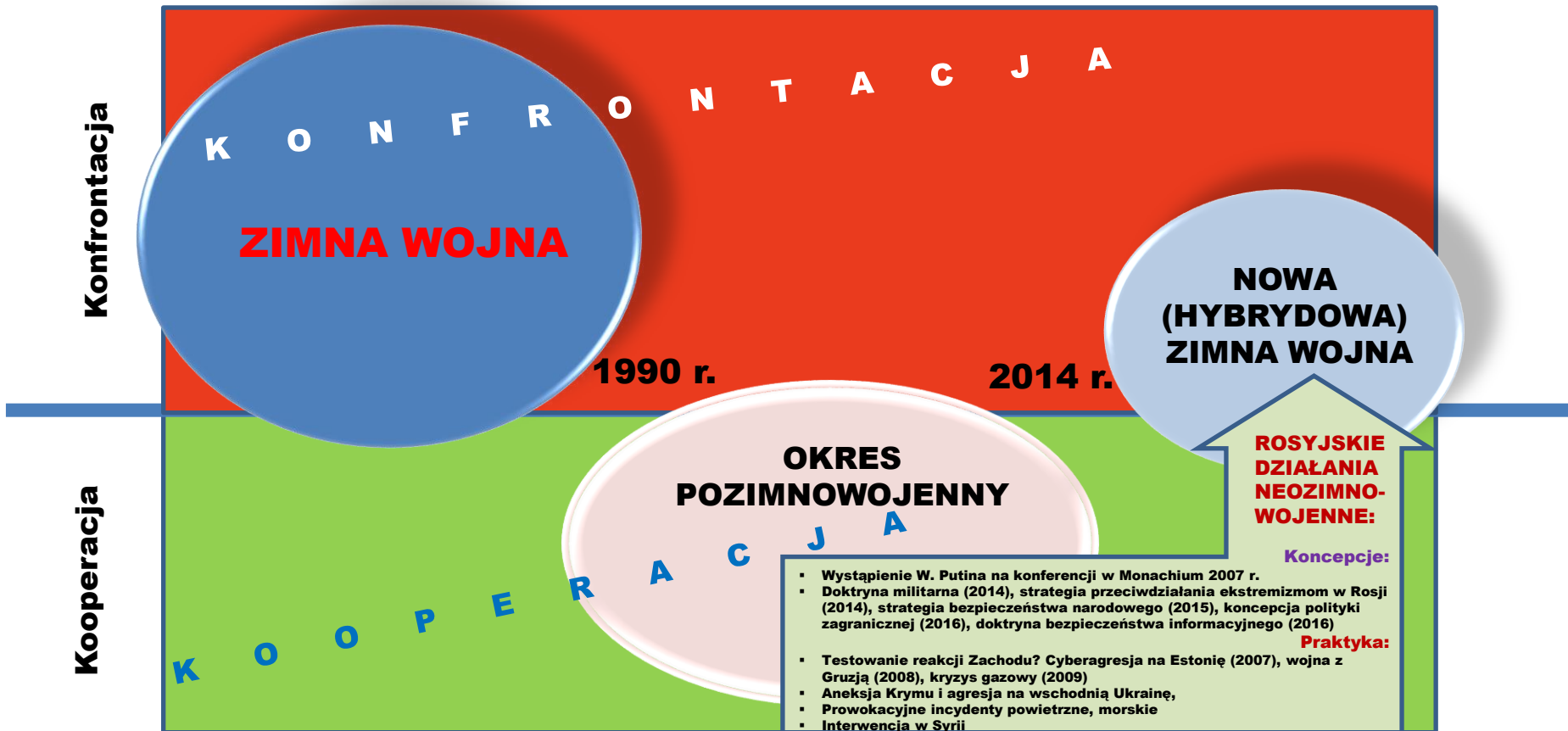

Do XX wieku

XX wiek

XXI wiek
(„przezroczysta” granica między
pokojem i wojną)

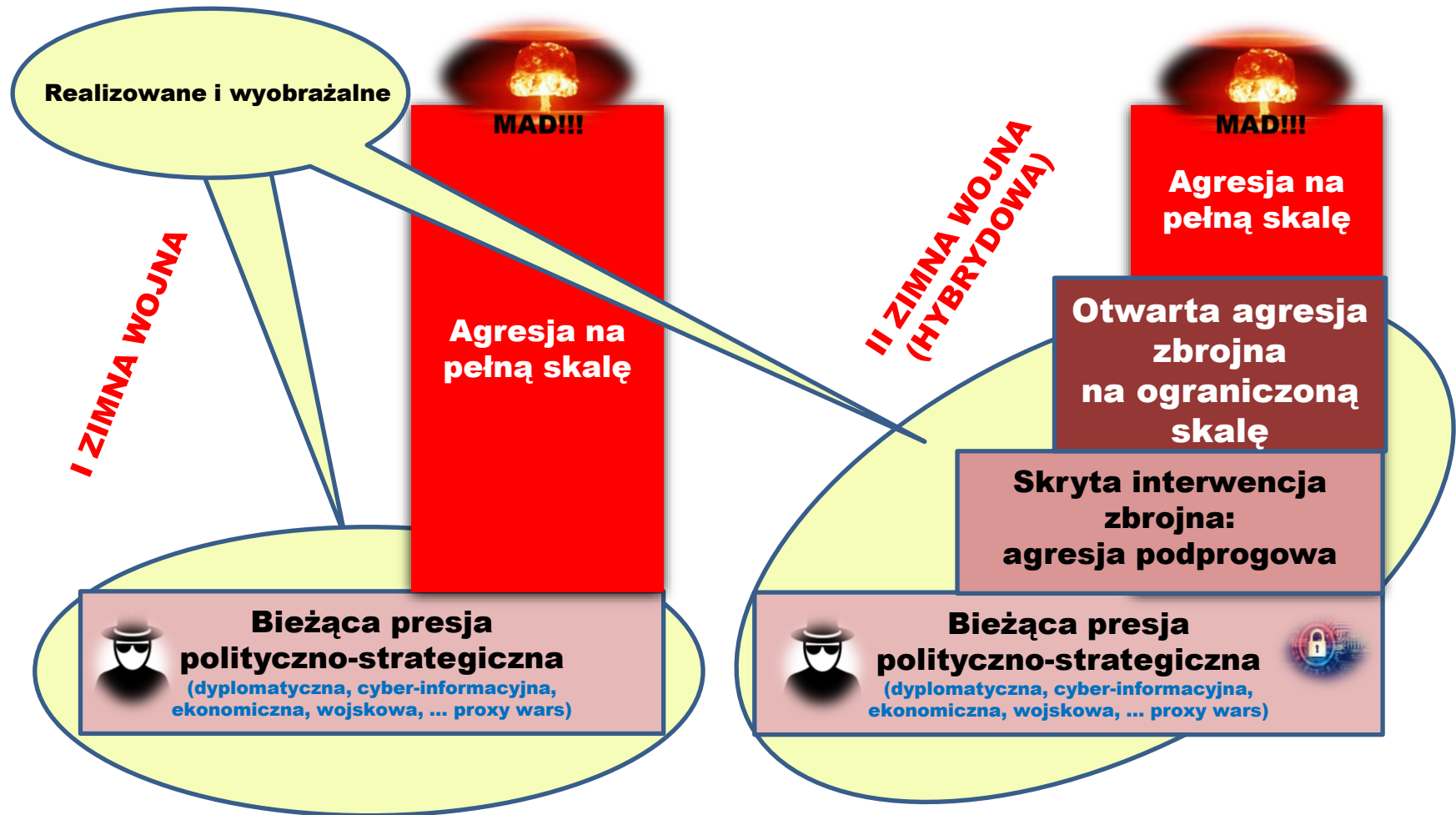
Od zimnej wojny do... nowej zimnej wojny

ISTOTA ZMIANY STRATEGICZNEJ

- Nastąpiła **systemowa zmiana strategiczna**. Aneksja **Krymu** i interwencja zbrojna w **Donbasie** zakończyła okres pozimnowojenny w stosunkach bezpieczeństwa między Rosją i Zachodem
- Wojna zastępcza (proxy war) między Rosją i Zachodem w **Syrii** rozpoczęła praktycznie (zapowiadany werbalnie przez Rosję od dekady) okres konfrontacji politycznej w celu rewizji pozimnowojennego ładu międzynarodowego
- W rezultacie rewizjonistycznej (co do celów) i konfrontacyjnej (co do metod) polityki Rosji wobec Zachodu znaleźliśmy się w okresie nowej, z uwagi na jej treść – **hybrydowej zimnej wojny**
- Równolegle trwa jeszcze ważniejsza **globalna konfrontacja hegemoniczna między USA i**

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

STRATEGIE BEZPIECZEŃSTWA

**(jako fundament prawidłowej
polityki bezpieczeństwa)**

Geneza strategii

- ***Strategia (grec.)*** – dowodzenie siłami zbrojnymi sprawowane przez naczelnego (najwyższego) dowódcę (*strategos – grec.*)
- ***Strategia: przygotowanie i wykorzystanie bitwy dla celów wojny***
- ***Taktyka: uszykowanie na polu walki, prowadzenie bitwy***

Ewolucja strategii

- **Strategia **wojskowa**** – sposób użycia sił zbrojnych jako całości dla celów wojny
- **Strategia **wojenna**** – sposób użycia zasobów danego państwa (koalicji) dla celów wojny
- **Strategia **obronna (obronności)**** – sposób użycia zasobów państwa dla zapobiegania i rozstrzygania konfliktów i kryzysów polityczno-militarnych
- **Strategia **bezpieczeństwa**** – sposób użycia zasobów danego podmiotu dla zapobiegania i rozstrzygania wszelkich konfliktów (kryzysów)

Klasyki teorii strategii

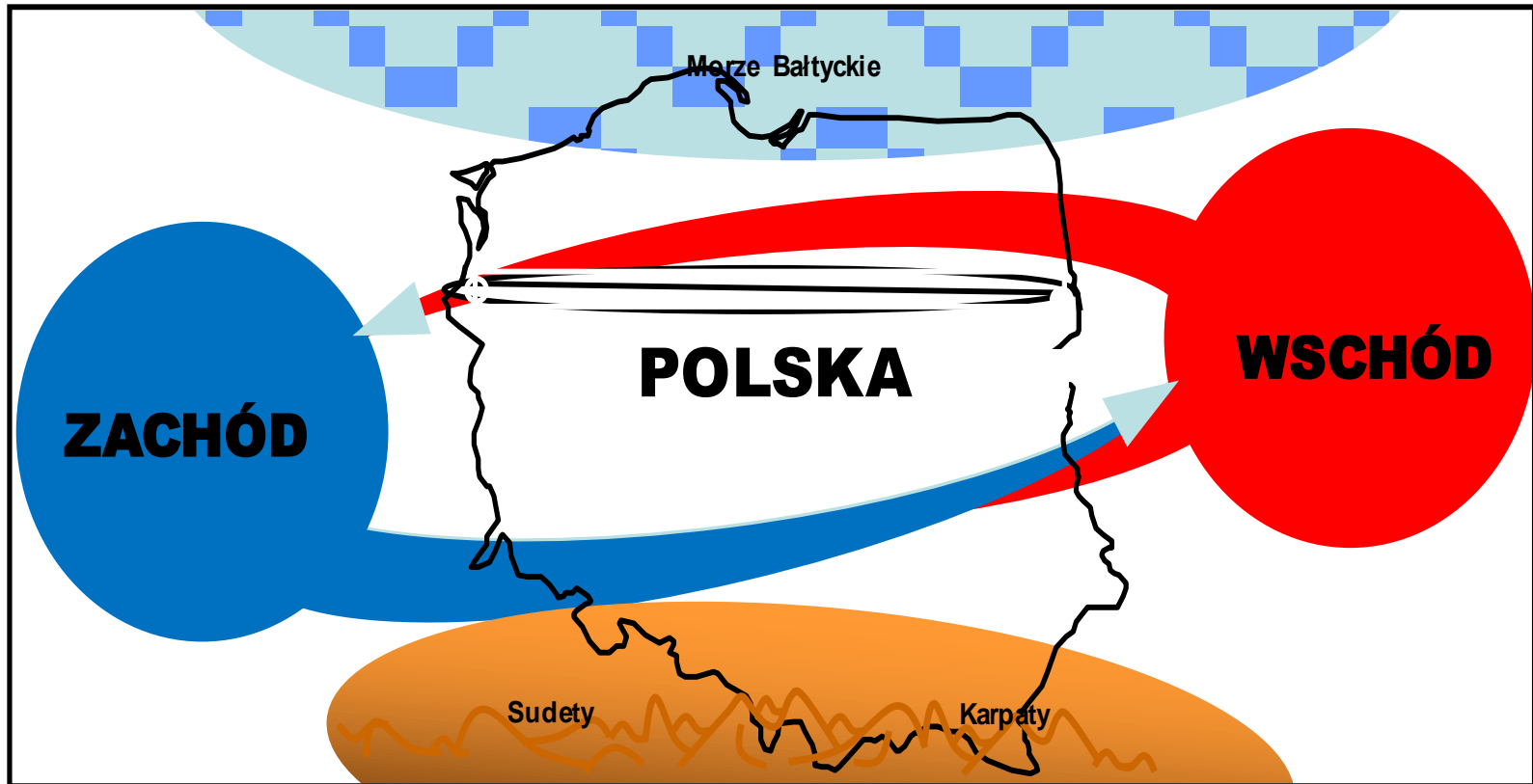
- **Sun Tzu – „psycholog” wojny, lis wojny, strategia pozasiloowych rozstrzygnięć, strategia informacji**
- **Tukidydes – „polityk” wojny, wojna w stosunkach międzynarodowych**
- **Clausewitz – filozof i „fizyk” wojny, strategia masy, energii**
- **Jomini – „matematyk” wojny**
- **Ludendorff – strategia wojny totalnej**
- **Liddell Hart – neo- Sun-Tzu, judo, wytrącenie z równowagi, działania pośrednie**
- **Beaufre, Brodie – teoretycy odstraszania nuklearnego i kompleksowego podejścia (comprehensive approach)**

Klasycy praktyki strategicznej

- **Militiades – Maraton (siła miejsca)**
- **Epaminondas – Leuktry, Mantinea (tworzenie siły)**
- **Aleksander Macedoński (operacje połączone)**
- **Hannibal – Kanny (manewr okrążenia)**
- **Cezar (kampanie)**
- **Napoleon (mistrz manewru: dziel i bij)**

POLSKA JAKO PODMIOT POLITYKI BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII I POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

- **Polska Piastów – obrona na Zachodzie
swoboda na Wschodzie**
- **Polska Jagiellonów - mocarstwo**
- **Upadek i rozbiory – słabość władzy
centralnej**
- **Polska międzywojenna – równy dystans
między Berlinem i Moskwą**
- **Polska w UW – ubezwłasnowolnienie
strategiczne**
- **Samodzielność strategiczna lat 90.**
- **Polska w NATO i UE**

Cykl (procedura) strategiczny

- **Zdefiniowanie interesów i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa**
- **Ocena strategicznego środowiska bezpieczeństwa**
- **Sformułowanie operacyjnej koncepcji strategii bezpieczeństwa**
- **Sformułowanie preparacyjnej koncepcji strategii bezpieczeństwa (przygotowania, w tym transformacji zasobów strategicznych – systemu/institucji bezpieczeństwa)**

DOKUMENTY STRATEGICZNE

INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE

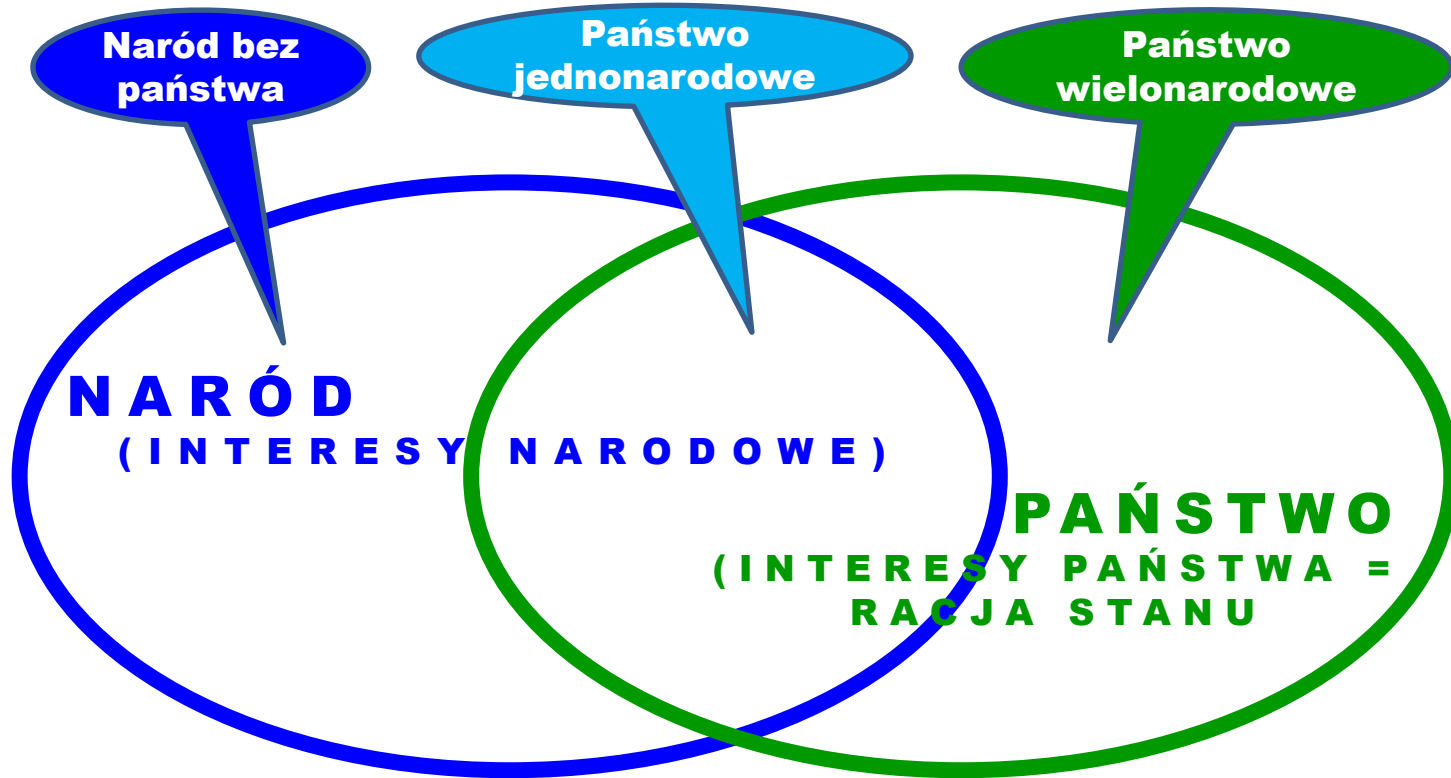
POJĘCIE INTERESÓW PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA

Interesy podmiotu bezpieczeństwa – to zsyntetyzowane oczekiwania podmiotu wobec otoczenia wynikające i kształtowane przez jego tożsamość, wyznawane wartości, historyczny dorobek, tradycje, bieżące potrzeby oraz dążenia i aspiracje przyszłościowe.

Można wyróżnić interesy żywotne (dotyczące istnienia podmiotu: *być albo nie być?*) i pożądane (związane z jakością owego istnienia, trwania: *jak być?*).

Wg (MINI)SŁOWNIK BBN: Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa,
<https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035,MINISLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html>

Interesy narodowe w kontekście narodu i państwa

Podstawy (determinanty) interesów narodowych

- **Własne doświadczenie historyczne: tożsamość narodowa, tradycje,**
- **Przynależność do cywilizacji zachodniej: wyznawane wartości, ustrój konstytucyjny państwa,**
- **Położenie geostrategiczne: potrzeby (wyzwania, zagrożenia) bezpieczeństwa,**
- **Potencjał strategiczny: aspiracje, dążenia a możliwości i ograniczenia**

KONSTYTUCYJNE (art. 5.) INTERESY NARODOWE

Rzeczpospolita Polska

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium,
- zapewnia **wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja jako podstawa definiowania interesów narodowych

Konstytucja

art. 5.:

- **PAŃSTWO** [*niepodległość, nienaruszalność terytorium*],
- **OBYWATEL** [*wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli*],
- **POTENCJAŁ NIEMATERIALNY** [*dziedzictwo, kultura*],
- **POTENCJAŁ MATERIALNY** [*gospodarka, środowisko*].

Interesy w dziedzinie bezpieczeństwa:

- **własny potencjał**
- **silne sojusze**
- **wolności i obowiązki obywatela**
- **ochrona obywatela i ludności**
- **bezpieczny rozwój społeczno-gospodarczy**
- **społeczno-gospodarcze wsparcie bezpieczeństwa**

Cele: operacyjne i preparacyjne

Cele strategiczne

- **Cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa - to zoperacjonalizowane interesy i misje (określone stosownie do danych warunków, ujęte w określonym czasie i miejscu, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych potrzeb i możliwości)**
- **Cele operacyjne i preparacyjne – elementy celu strategicznego; dotyczą konkretnego działania i przygotowania**

PODSUMOWANIE

- **Polityka bezpieczeństwa państwa – kierowanie sprawami bezpieczeństwa przez władze państwa**
- **Bezpieczeństwo to dynamiczny proces**
- **Cykl strategiczny: interesy i cele – warunki – sposoby – zasoby (system bezpieczeństwa)**
- **Konstytucja – punktem wyjścia dla określania interesów narodowych**

Dziękuję😊

Wspierasz
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)